

Analysis of Teachers' Perceptions & Lived Experiences Regarding Classroom Management

Motahareh Abbas Khiliy * Marjan Kian ** Ali Hosseinikhah ***

* Master's degree in Curriculum Planning, Kharazmi University, Elementary School Teacher, Gorgan (motahareabasskiliy@gmail.com)

** Associate Professor of Curriculum Planning, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran, (Corresponding Author) kian@kh.ac.ir

*** Associate Professor of Curriculum Planning, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran (h.ali@khu.ac.ir)

Article Info

Abstract

Article type:
Research Article

Key words:
Classroom management, lived experiences, elementary school teachers, phenomenology.

Article history:
Received : 19 August 2025
Accepted : 19 September 2025

This qualitative phenomenological study explored elementary school teachers' perceptions and experiences of classroom management in Gorgan. Through semi-structured interviews with 20 teachers, seven main themes emerged, encompassing creating learning opportunities, developing professional skills, behavior management, and environmental organization. Four management styles were identified: authoritarian, authoritative, democratic, and laissez-faire. Key communication skills involved applying dynamic strategies, building positive relationships, and fostering student self-regulation. Major challenges included large class sizes, student disorders, content barriers, insufficient teacher competence, and family-related issues. The findings indicate that effective management extends beyond discipline to include constructive communication, professional reflection, and creating a supportive learning environment, underscoring the need for teacher development programs that enhance these reflective and interactive skills.

Cite this Article:

Kian, Marjan, Abbas Khayli, Motahreh and Hosseinikhah, Ali. (1404). Analysis of teachers' perceptions and lived experiences regarding classroom management. (e234847). Theory and Practice in Curriculum, (13)25: 297-321, e234847 doi: 10.22034/cstp.2025.554547.1113

© 2016 by Iranian Curriculum Association Press Publisher:
Iranian Curriculum Association Press

Extended Abstract

Introduction

Classroom management stands as a cornerstone of effective educational practice, directly influencing both teaching efficacy and student learning outcomes. This qualitative phenomenological study delves into the perceptions and lived experiences of elementary school teachers in Gorgan, Iran, regarding classroom management. Moving beyond mere disciplinary strategies, the research explores how teachers conceptualize, enact, and navigate the complexities of managing their classrooms, highlighting the interplay between their professional skills, interpersonal relationships, and the learning environment.

Methodology

Adopting a qualitative paradigm with a phenomenological research design, this study aimed to capture the rich, subjective experiences of teachers. The target population consisted of elementary school teachers actively teaching in Gorgan during the 2023-2024 academic year. Utilizing a purposive, criterion-based sampling strategy, the researchers conducted in-depth, semi-structured interviews with 20 participants until theoretical saturation was achieved. The sample included teachers from various grade levels (1st to 6th grade) to account for potential differences in management approaches between lower and upper elementary grades. A minimum teaching experience of five years was a key criterion, ensuring participants possessed substantial practical insight. Additionally, interviews were conducted with four instructional lead teachers to incorporate specialized evaluative perspectives on classroom management. Data collection relied on semi-structured interviews, which were transcribed and subjected to a rigorous thematic analysis process to identify, analyze, and report patterns (themes) within the data. Trustworthiness was ensured through criteria of credibility (member checking), dependability (peer review by experts), confirmability (bracketing researcher biases), and transferability (providing thick descriptions).

Results

The analysis of the interviews yielded a rich tapestry of findings, organized around four primary research questions.

1. Teachers' Understanding and Interpretation of Classroom Management:

Seven core conceptual themes emerged, portraying classroom management as a multifaceted construct:

- **Creating Learning Opportunities:** Involving strategies to facilitate learning, employ diverse teaching methods, and engage students actively.
- **Developing Teaching as a Professional Skill:** Emphasizing the teacher's personality, mastery over the class, and ability to foster a productive academic climate.
- **Managing Student Behavior:** Focused on guiding students toward goals, reducing inappropriate behaviors, and boosting student self-confidence.
- **Organizing the Learning Environment:** Centered on establishing a safe, positive, efficient, and healthy learning atmosphere.
- **Planning:** Stressing the importance of detailed lesson and class activity planning.

- **Maintaining Order and Discipline:** Involving establishing rules, ensuring silence, and correct class control.
- **An Art Form:** Highlighting the skillful application of specialized knowledge, motivation techniques, and age-appropriate conduct to guide students.

2. Teachers' Classroom Management Styles:

Four predominant management styles were identified:

- **Authoritarian:** Characterized by teacher-centeredness, strict control, limited interaction, and an expectation of absolute obedience.
- **Authoritative:** Marked by a balance of firm control and flexibility, mutual respect, clear expectations, and law-based democracy.
- **Democratic:** Involving student participation in decision-making, collaborative rule-setting, and interactive, creative learning experiences.
- **Laissez-faire:** Defined by a positive outlook on students, positive feedback, a non-interventionist approach, and support for student independence and autonomy.

3. Teachers' Communication Skills with Students:

Six key thematic areas described the essential communication skills:

- **Environmental Strategies:** Creating a safe, supportive, non-judgmental, and positive learning environment.
- **Dynamic Strategies:** Utilizing technology, creativity, oratory skills, diverse teaching methods, flexibility, and group work.
- **Mastery of Theoretical Knowledge:** Demonstrating command over subject matter, social concepts, and life skills.
- **Building Positive Relationships:** Employing a respectful tone, empathy, humor, kindness, and attention to individual differences.
- **Promoting Student Self-Regulation:** Fostering self-discipline, involving students in class management, and enhancing their self-regulatory skills and internal motivation.
- **Non-Verbal Communication:** Utilizing eye contact, conveying support, active listening, and effective body language.

4. Challenges in Classroom Management and Interaction:

Teachers faced six major categories of challenges:

- **Large Class Sizes:** Difficulties in synchronizing students, capturing everyone's attention, and managing individual differences.
- **Students with Disorders/Behavioral Issues:** Dealing with lack of concentration, inappropriate behavior, indiscipline, and hyperactivity.
- **Content-Related Barriers:** Challenges posed by difficult textbook content, insufficient supplementary resources, and overwhelming curriculum volume.
- **Insufficient Teaching Competence:** Issues such as lack of proper planning, inability to motivate students, poor time management, inappropriate teaching methods, inconsistent rule enforcement, and flawed assessment practices.

- **Environmental and Resource Shortages:** Lack of smart classrooms, inadequate equipment, and insufficient physical space.
- **Family-Related Difficulties:** Uninformed or interfering parents, single-child family dynamics, children of divorce, and over-indulgent families.

Discussion and Conclusion

The findings underscore that effective classroom management is a complex, dynamic, and multi-dimensional endeavor that extends far beyond simple discipline. It is fundamentally rooted in constructive communication, continuous professional reflection, and the deliberate creation of a positive and supportive learning environment. The study reveals that teachers' self-efficacy, their ability to organize class activities, and their skills in fostering positive teacher-student relationships are pivotal in shaping an engaging classroom climate.

The results align with and extend existing literature, confirming the importance of supportive environments, teacher self-efficacy, structured planning, and effective communication for student academic and social development. The challenges identified highlight systemic issues that require attention at both the institutional and policy levels.

Theoretically, the findings can be framed within constructivist (e.g., Vygotsky), social cognitive (e.g., Bandura), and reflective practice paradigms, emphasizing interaction, collaboration, and teacher self-efficacy. Based on the results, a conceptual model is proposed, integrating theoretical foundations (interactionist, reflective, constructivist), contextual factors (teacher professionalism, classroom conditions), managerial processes (flexible planning, group activities, feedback), and desired outcomes (enhanced student motivation, teacher self-efficacy).

The study concludes that professional development programs for teachers must move beyond technical skills and focus on strengthening reflective practice, interactive teaching capabilities, and interpersonal competencies. Empowering teachers to be reflective practitioners who can balance instructional control with student participation is key to effective classroom management. Recommendations include further research on classroom management as an art form, comparative studies between novice and experienced teachers, fostering collaborative teacher communities, and encouraging greater student involvement in classroom processes. Limitations include the specific geographic focus and potential constraints of interview-based data collection, suggesting caution in generalizing the findings and pointing to the need for broader, mixed-methods future research.

Keywords: Classroom Management, Lived Experiences, Elementary School Teachers, Phenomenology, Teacher Perceptions, Communication Skills, Management Styles.

تحلیل ادراکات و تجارب زیسته معلمان نسبت به چگونگی مدیریت کلاس درس

مطهره عباس خیلی*، مرجان کیان**، علی حسینی خواه***

*کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه خوارزمی، معلم دبستان، گرگان، ایران:

motahareabasskiliy@gmail.com

**دانشیار برنامه‌ریزی درسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران، (نویسنده مسئول):

kian@kh.ac.ir

***دانشیار برنامه‌ریزی درسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران :

h.ali@khu.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

این پژوهش کیفی با رویکرد پدیدارشناسی به بررسی ادراکات و تجارب زیسته معلمان ابتدایی در زمینه مدیریت کلاس درس پرداخت. جامعه آماری پژوهش را معلمان ابتدایی شهر گرگان در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ تشکیل دادند که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و با رعایت اصل اشباع نظری، ۲۰ نفر از آنان انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته عمیق جمع‌آوری و با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمونی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌های پژوهش نشان داد که درک معلمان از مدیریت کلاس درس در قالب هفت مقوله اصلی شامل: مدیریت به مثابه ایجاد فرصت‌های یادگیری، مهارت معلم بودن، کنترل رفتار دانش‌آموزان، مدیریت محیط یادگیری، برنامه‌ریزی، نظم و انضباط، و یک هنر قابل دسته‌بندی است. در زمینه سبک‌های مدیریتی، چهار سبک مستبدانه، اقتدارگرایانه، دموکراتیک و آزادمنشانه شناسایی شد. همچنین شش حوزه مهارت ارتباطی شامل راهبردهای محیطی، راهبردهای پویا، تسلط بر دانش نظری، ایجاد روابط مثبت، ایجاد مهارت خودراهبری و ارتباط غیرکلامی احصا گردید. در بخش چالش‌ها نیز شش مقوله اصلی شامل تراکم دانش‌آموزان، دانش‌آموزان دارای اختلال، چالش‌های محتوایی، عدم توانمندی معلم، کمبود امکانات و مشکلات خانوادگی شناسایی شد. یافته‌ها نشان داد مدیریت مؤثر کلاس درس فراتر از نظم‌دهی صرف است و بر پایه ارتباط سازنده، بازتاب‌گری حرفه‌ای و ایجاد محیط یادگیری مثبت شکل می‌گیرد. خودکارآمدی معلم و توانایی سازماندهی فعالیت‌های کلاسی نقش مهمی در ایجاد فضای یادگیری پویا دارند. این نتایج بر ضرورت تقویت مهارت‌های بازتابی و ارتباطی معلمان در برنامه‌های توسعه حرفه‌ای تأکید می‌کند.

نوع مقاله:

علمی-پژوهشی

واژگان کلیدی:

مدیریت کلاس درس، تجارب زیسته، معلمان دوره ابتدایی، پدیدار نگاری.

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۲۸

استناد به این مقاله:

کیان، مرجان، عباس خیلی، مطهره و حسینی خواه، علی. (۱۴۰۴). تحلیل ادراکات و تجارب زیسته معلمان نسبت به چگونگی مدیریت

کلاس درس. (e234847). نظریه و عمل در برنامه درسی، ۲۵(۱۳): ۲۹۷-۳۲۱. doi: 10.22034/cstp.2025.554547.1113

10.22034/cstp.2025.554547.1113

© انجمن مطالعات برنامه درسی ایران
ناشر: انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

مقدمه

آموزش و پرورش یکی از مهم‌ترین نهادهای جامعه است که وظیفه تربیت و ساختن فردی محبوب و مفید در جامعه را بر عهده دارد. برای پرورش انسان‌ها نیاز به یک نظام آموزشی کارآمد است که اجزای آن از قبیل مواد درسی، دانش‌آموزان، معلمان، مواد آموزشی، فضاها و... برای رسیدن به اهداف مورد انتظار با یکدیگر در ارتباط باشند. (تدبیری، عباسی فر، میرزایی، ۱۴۰۲) می‌توان گفت محیط و جو مدرسه نتیجه‌ی تعاملات میان یادگیرندگان، معلمان، مدیران مدرسه و کارکنان است. این محیط می‌تواند به طور مستقیم بر دانش‌آموزان تأثیر بگذارد (کیان، احسانگر، ایزانلو، ۲۰۲۰). در آموزش و پرورش کلاس درس به عنوان یک نظام آموزشی کوچک محلی برای تعلیم و تربیت و پرورش و تربیت انسان مطلوب است. در واقع کلاس درس در خط مقدم جبهه تعلیم و تربیت است. (شعبانی، ۱۴۰۲) مدیریت کلاس درس شامل مجموعه‌ای از راهبردها، تکنیک‌هایی است که برای مدیریت رفتار دانش‌آموزان در کلاس استفاده می‌شود و هدف اصلی آن ایجاد محیطی مناسب برای یادگیری و توسعه دانش‌آموزان است. (کریمی باوند پور، ۱۴۰۲) با توجه به این که مسئولیت مدیریت و اداره جبهه تعلیم و تربیت یعنی کلاس درس و تحقق اهداف آموزشی بر عهده معلم است، معلم در نقش مدیر کلاس عمل می‌کند. (قاضیان و همکاران، ۱۳۹۶) بنابراین مهم‌ترین عامل موفقیت در آموزش، سطح مهارت‌های مدیریت کلاس معلم است. (حیدری لقب، بیدختی، طالع پسند، ۱۳۹۹) بر اساس نظرسنجی از ۶۷۰۰ معلم آمریکایی که در مقاله ریچارد اینگرسول منتشر شد، حدود ۳۰ درصد از ۴۰۰ معلم شغل خود را ترک کردند. دلیل آن را عدم توانایی در کنترل کلاس و چگونگی برخورد با دانش‌آموز و به طور کلی مدیریت کلاس درس بیان کردند. بنابراین آگاهی از مفهوم مدیریت کلاس و راهبردهای آن امری بسیار مهم در نظام آموزشی تلقی می‌شود. مدیریت کلاس درس به خصوص در کلاس‌های درس مدرسه‌های ایران که مملو از دانش‌آموزانی می‌باشد، از اهمیت ویژه‌ای دارد. (جاسم احمدی، ۱۴۰۰)

از دیدگاه گراب، رایان، لووی و استرینگر (۲۰۱۸) کلاس درس و راهبردهای موثر کلاس درس جزء متغیرهای بسیار مهم محسوب می‌شود. در این مورد داشتن کلاس درس به عنوان یک شاخص مهم در کار معلمان فرآیند پیچیده‌ای است که از آن به عنوان هنر تدریس نیز یاد می‌شود. فقدان کنترل کلاس درس بر جریان تدریس و یادگیری معلمان تأثیر می‌گذارد. (ویسی، امیری، محمدی، ۱۴۰۰) از دیدگاه تایلر فرآیند آموزشی زمانی موثر خواهد بود که معلم مبتنی بر اهداف مشخص، تجربه‌های یادگیری مناسب را برای دانش‌آموزان طراحی کرده و سپس آن تجربه‌ها را به شکلی سامان دهد که امکان ارزیابی تحقق اهداف فراهم گردد (خسروی و کفی زاده، ۱۳۹۱، به نقل از تیلور؛ ۱۹۹۴). مرادی پور و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی تحت عنوان «مدیریت کلاس درس در پیشرفت تحصیلی» به بررسی نقش مدیریت کلاس درس در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پرداختند که نتایج پژوهش حاکی از آن بود که لازمه موفقیت معلم در کلاس درس، توانمندی وی در ایجاد بهترین فضای آموزشی ممکن و هدایت صحیح رفتار دانش‌آموزان در کلاس درس است. کاظمی اردبیلی (۱۴۰۳) در پژوهشی کاربردی و از نوع همبستگی با عنوان «رابطه سبک مدیریت کلاس درس و مهارت‌های ارتباطی معلم با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان» رابطه بین سبک مدیریت کلاس درس و مهارت‌های ارتباطی معلم با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان شهر کرج را بررسی کرد. نتایج نشان داد متغیرهای سبک مدیریت کلاس درس و مهارت‌های ارتباطی به شکل مثبت و معنی‌داری عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان را پیش‌بینی می‌کند. قوره جیلی (۱۴۰۳) در پژوهشی با رویکرد کیفی و به روش فراترکیب تحت عنوان «تدوین مدل مفهومی مدیریت کلاس اثر بخش به روش فراترکیب» به تدوین مدل مفهومی مدیریت کلاس اثربخش به روش فراترکیب برای مدارس ابتدایی پرداخت. بر اساس یافته‌های پژوهش راهبردهای مدیریت

اثربخش شامل: ایجاد جو حمایتی، مدیریت استرس، تفویض اجرای امور کلاس، شناخت دانش آموزان و توجه به آنها، گرایش به مشارکت در یادگیری، طراحی دستیابی به موفقیت، آموزش مهارت های کاربردی، تعیین اهداف، حق رأی و انتخاب می باشد. ویندیلین^۱، پائولیز^۲، روزا لیندا^۳ و تانتیادو^۴ (۲۰۲۴) در پژوهشی با عنوان «مدیریت کلاس درس معلمان و عملکرد دانش آموزان» به بررسی میزان مدیریت کلاس درس از نظر الگو سازی رفتار، شیوه های ارزشیابی و جو یادگیری پرداختند. علاوه بر این رابطه بین توانایی معلمان در مدیریت کلاس درس و عملکرد تحصیلی دانش آموزان را بررسی کردند. یافته ها نشان داد معلمان که از تکنیک های مدیریت کلاس استفاده می کنند، دانش آموزان آن ها عملکرد تحصیلی رضایت بخشی را دارند. بنابراین معلمان می توانند به عنوان الگوی خوبی برای دانش آموزان در یک محیط آموزشی حمایتی عمل کنند و به افزایش انگیزه دانش آموزان برای حضور در مدرسه و پیشرفت تحصیلی آن ها کمک کنند.

اوزن و یلدریم (۲۰۲۰) در پژوهشی تحت عنوان «دیدگاه معلم در مدیریت کلاس درس» با استفاده از طرح پدیدار شناسی به ارزیابی مدیریت کلاس درس از دیدگاه معلم پرداختند. یافته های این مطالعه نشان داد که معلمان مدیریت کلاس را به عنوان مهارتی برای به وجود آوردن محیط یادگیری کارآمد می دانند.

حافظی و همکاران (۱۴۰۳) در پژوهش دیگر تحت عنوان «تاملی بر پدیده بازتاب ارزش شخصی معلمان در مدیریت کلاس درس، پدیدار شناسی نگرشها و تجربیات زیسته معلمان» دریافته اند که چگونگی و شرایط لحاظ نمودن ادراک و ارزش های شخصی معلمان در کلاس درس نیز پنج مقوله شامل ویژگی های فردی و اجتماعی معلمان، ملاحظات اخلاقی در تعاملات کلاسی، ملاحظات مدیریتی و سازمانی در کلاس درس، کار گروهی و همکاری در محیط آموزشی و توجه به فناوری های آموزشی احصاء شد. این یافته ها نشان دهنده اهمیت توجه به ادراک و ارزش های شخصی معلمان در بهبود مدیریت کلاس و فرآیند آموزش است

یکی از عوامل مؤثر و در واقع حلقه اصلی زنجیر تعلیم و تربیت، ادراکات معلم است که برخی محققین از آن به عنوان عامل اصلی فرآیند یاددهی- یادگیری یاد می کنند. فعالیت های معلمان در کلاس های درس و سایر محیط های آموزشی تحت تأثیر ادراک آنها می باشد. بنابراین دیدگاه و نگرش معلمان در مورد تدریس، یادگیری و تجربیات مدرسه از ملاحظات مهم در آموزش است. (ایگبرگ^۵، مک کانی^۶، پرایس^۷، ۲۰۲۰) ساکی (۱۳۹۵) ادراکات و ژرف اندیشی را جزء رفتارهایی شناختی و عاطفی می داند که افراد با آن می توانند به بینش جدید و درکی عمیق تر از تجربیات خود بدست آورند. این بینش ها به ویژه در مشاغل همچون معلمی که با اتفاقات در آن فاقد ساختار و نسبتا پیچیده انسانی سروکار دارند، از اهمیت بیشتری برخوردارند. (مهرمحمدی و همکاران، ۱۳۹۹) همچنین ایگبرگ، مک کانی، پرایس (۲۰۲۰) در پژوهشی تحت عنوان «دیدگاه معلمان در مورد مدیریت مؤثر کلاس درس: تحقیقی با روش های ترکیبی در دبیرستان های استرالیای غربی» به بررسی دیدگاه در مورد این که چگونه معلمان محیط های یادگیری با کیفیت ایجاد کنند و اعتماد به نفسشان در مورد مدیریت کلاس پرداختند که نتایج پژوهش حاکی از آن بود که مدیران کلاس

¹ Windelyn

² Paulines

³ Rosalinda

⁴ Tantiado

⁵ Egeberg

⁶ McConney

⁷ Price

(معلمان) زمانی موثر اند که روابط مثبتی با دانش‌آموزان داشته باشند و محیط کلاسی خود را با ایجاد مرز‌هایی روشن و انتظارات بالا مدیریت کنند و دانش‌آموزان را در فرایند یادگیری درگیر می‌سازند. فرای کونتی^۸ (۲۰۱۱) در پژوهش دیگر تحت عنوان «دیدگاه معلمان و دانش‌آموزان نسبت به کاربرد‌های مدیریت کلاس درس معلمان در مدارس ابتدایی» به بررسی چگونگی عملکرد مدیریت کلاس درس در مدارس ابتدایی، روش‌های کاربردی معلمان کلاس، کیفیت روش‌ها، آمادگی طرح‌ها و برنامه‌ها و نحوه مدیریت و ارتباط معلمان در کلاس درس پرداخت. نتایج نشان داد که ویژگی‌های مدیریت کلاس ضعیف‌تر از آن چیزی است که تصور می‌شد و معلمان در زمینه مدیریت کلاس نیاز به آموزش دارند.

برونداد ادراک، ژرف‌نگری و تأمل معلم متخصص از طریق انتقال تجارب زیسته امکان‌پذیر است، بنابراین تجارب ژرف‌نگرانه معلم متخصص از اهمیت به‌سزایی برخوردار است. (مهرمحمدی و همکاران، ۱۳۹۹) این تجربیات می‌تواند زمینه‌های تربیت حرفه‌ای و بهبود عملکرد نو معلمان را فراهم آورد و از سوی دیگر به شناخت دقیق مسائل، ظرفیت‌ها و قابلیت‌های محیط‌های آموزشی کمک کند. (مهرمحمدی و همکاران، ۱۳۹۹) ظفر اونال^۹ (۲۰۱۲) در پژوهشی تحت عنوان «تاثیر سال‌های تدریس بر رویکرد‌های مدیریت کلاس درس معلمان ابتدایی» پرداخت. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که معلمان با تجربه بالاتر ترجیح می‌دهند در هنگام تصمیم‌گیری به جای کنترل کلاس درس با دانش‌آموزان تعامل داشته باشند. بنابراین استفاده تجربیات معلمان با تجربه در خصوص شیوه مدیریت کلاس و برخورد با دانش‌آموزان می‌تواند آموزه‌ای مناسب و کاربردی برای سایر معلمان مخصوصاً معلمان تازه‌کار باشد.

همان‌طور که گفته شد مدیریت کلاس همواره یک عامل مهم در یادگیری شناخته می‌شود و یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های معلمان، مدیریت کلاس درس است. برقراری نظم و کنترل و تدریس موفق، یکی از نگرانی‌های معلمان می‌باشد بنابراین آگاهی از چگونگی و مفهوم مدیریت کلاس و راهبرد‌های آن می‌تواند چاره‌ای برای رفع این نگرانی‌ها باشد. (جاسم احمدی، ۱۴۰۰) در پژوهش‌های فوق‌تعالی تعریف جامعی از مدیریت کلاس، نقش مدیریت کلاس در پیشرفت دانش‌آموزان، بازتاب ارزش‌های شخصی معلمان در مدیریت کلاس و بررسی دیدگاه معلمان در مدیریت کلاس در سطح محدود و ... صورت گرفت، اما به دلیل اهمیت ویژه مدیریت کلاس، نقش مهم ادراکات معلمان در کلاس‌داری و رسیدن به بینش عمیق و جدید از مفهوم مدیریت کلاس درس، بررسی و تأمل ژرف‌اندیشانه در ادراکات و بهره‌گیری تجارب موثر و مفید معلمان می‌تواند در آگاهی از مفهوم و راهبرد‌های مدیریت کلاس موثر واقع شود. بهره‌گیری از این تجارب می‌تواند علاوه بر رفع نگرانی‌های معلمان خصوصاً معلمان مبتدی، گره‌گشای لحظات حساس و مهم در کلاس درس و آگاهی بخش آنان می‌باشد. لذا با توجه به این که پژوهشگر به عنوان یک آموزگار مقطع ابتدایی به طور مستقیم پیچیدگی‌ها و دشواری‌های مدیریت کلاس درس را لمس می‌کند و از فراز و نشیب‌های آن آگاه و با آن آشنا است، در صدد است تا با بررسی و تحلیل ادراک و تجارب معلمان در خصوص مدیریت کلاس درس و چگونگی هدایت بهتر دانش‌آموزان در راستای تعالی و پیشرفت معلمان پرداخته و در این مساله آن‌گام‌های موثر بر دارد. بنابراین هدف از پژوهش حاضر بررسی و تحلیل ادراکات و تجارب زیسته معلمان پایه ابتدایی نسبت به چگونگی مدیریت کلاس درس می‌باشد و پرسش‌های اصلی این پژوهش عبارتند از:

^۸ Konti

^۹ Zafer

- ۱- معلمان از مدیریت کلاس درس چه درک و تفسیری دارند؟
- ۲- سبک های مدیریتی معلمان در کلاس درس چگونه است؟
- ۳- مهارت های ارتباطی معلمان با دانش آموزان در محیط مدرسه چگونه است؟
- ۴- معلمان در برقراری تعامل با دانش آموزان و مدیریت کلاس با چه چالش هایی مواجه هستند؟

روش شناسی پژوهش

پارادایم این پژوهش کیفی است. روش انجام پژوهش پدیدارنگاری است. نتایج یک مطالعه پدیدارنگاری تعداد محدودی از طبقات توصیفی است که هر یک از آنها مفهوم متفاوتی از یک پدیده خاص را در نگاه گروه خاصی از مردم نشان می دهد. (داد خواه، لک زاییان، همت، ۱۳۹۶) در این پژوهش جامعه هدف شامل معلمان شهر گرگان و اطلاع رسانی این پژوهش معلمان دوره ابتدایی بودند که در سال ۱۴۰۳-۱۴۰۴ تدریس می کنند. همچنین نمونه گیری در این مطالعه به صورت هدفمند از نوع ملاک محور انتخاب شده است تا به اشباع نظری برسد. در این پژوهش با ۲۰ نفر از معلمان ابتدایی از پایه های مختلف مصاحبه به عمل آمد. گزینش پایه های گوناگون، به سبب تفاوت نحوه مدیریت کلاس درس در دوره اول (پایه اول تا سوم) و دوره دوم (پایه چهارم تا ششم) صورت گرفت. مصاحبه ها به شفاهی و حضوری انجام شد. سابقه تدریس حداقل ۵ سال برای معلمان، یکی از ملاک ها برای انجام مصاحبه بود که مدنظر قرار داده شد. زیرا معلمان مورد نظر برای پاسخ دهی بهتر به پرسش ها باید از تجربه کافی در زمینه مدیریت کلاس برخوردار بودند. در این پژوهش به سبب تخصصی بودن موضوع مدیریت کلاس درس و دست یابی به اطلاعات و دانش مرتبط (با حوزه علوم تربیتی و انسانی)، با معلمان با رشته های تحصیلی مرتبط یعنی معلمانی که مدرک تحصیلی آن ها مرتبط با حوزه علوم تربیتی و علوم انسانی بود، مصاحبه صورت گرفت. علاوه بر موارد ذکر شده معلمانی که مدرک مرتبط دارند، از پیش زمینه اطلاعاتی برخوردار بوده و همانطور که گفته شده به صورت تخصصی تر می توانند در این حوزه اظهار نظر کنند. در این مصاحبه ها با ۴ نفر از معلمان سرگروه های آموزشی استان و شهرستان به سبب داشتن اطلاعات تخصصی و تجربه ارزیابی مدیریت کلاس درس مصاحبه به عمل آید. در این پژوهش ابزار گرد آوری داده ها «مصاحبه عمیق نیمه ساختار یافته» بوده که داده های استاندارد جمع آوری شده است. در این پژوهش به منظور تعیین پایایی و روایی یا اعتبار داده ها و بررسی صحت و استحکام آن ها از چهار معیار «باورپذیری»، «اطمینان پذیری»، «تایید پذیری» و «انتقال پذیری» استفاده شد. برای «قابل باور بودن» این پژوهش، متن مصاحبه پس از تجزیه و تحلیل در اختیار شرکت کنندگان قرار گرفت و بر اساس نظرات و تجربیات آنان اصلاح شد. به منظور «اطمینان بخشیدن» به محقق در طول فرآیند تحقیق، از دو متخصص که با ماهیت مسئله تحقیق آشنا هستند کمک گرفته شد. تا به میزان درستی از اطمینان یافته ها بپردازد. در خصوص «تایید پذیری» تلاش شد تا حد امکان پژوهشگر عقاید و پیش داوری های خود را کنار بگذارد تا تایید پذیری اطلاعات بدست آمده محفوظ بماند. به منظور «انتقال پذیری» با توجه به کاربردی بودن موضوع مشخص شده و شرایط پژوهش تا حدی به این مهم دست یافت. در این پژوهش ابتدا با تعدادی از معلمان مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته در ارتباط با مفاهیم مدیریت کلاس درس انجام شد. در این مصاحبه هر پاسخ مورد بررسی قرار می گرفت و از مصاحبه شوندگان با «چرا» و «چگونه» خواسته شد تا به خلق یک مفهوم یا همان «فضای نتیجه» بتوان رسید. (داد خواه، لک زاییان، همت، ۱۳۹۶) برای تجزیه و تحلیل داده ها و اطلاعات گردآوری شده از روش تجزیه و تحلیل مضمونی استفاده شد. در این روش پژوهشگر از چند گام

اساسی برای تحلیل داده ها که شامل: آماده سازی و سازماندهی داده ها، بازبینی و واکاوی داده ها، کد گذاری و تبدیل آن ها به مقولات، توصیف افراد، خلق مضامین و اعتبار بخشیدن به آن ها و تفسیر و گزارش داده ها استفاده شده است. (بهرامی پور، کیان، نیک نام، ۱۳۹۵) به این ترتیب در گام اول ابتدا اطلاعات حاصل از مصاحبه به فایل مکتوب منتقل شد. سپس در گام دوم داده ها با دقت خوانده، بازبینی و آرسی شدند تا درباره کفایت میزان داده ها تصمیم گیری شود. در گام بعدی بخش هایی از داده ها که پدیده واحدی را توصیف می کردند شناسایی و نام گذاری شده اند. در ادامه مضامین عمده و جزئی موجود در داده ها برای پاسخگویی به پرسش ها شناسایی شده اند و در آخر داده های جمع آوری شده توسط پژوهشگر تفسیر و به صورت گزارش نوشته و شده است.

یافته‌ها

یافته های مربوط به پرسش اول پژوهش.

معلمان از مدیریت کلاس درس چه درک و تفسیری دارند؟

جدول ۱. نتایج حاصل از یافته های پژوهش در ارتباط با درک و تفسیر معلمان از مدیریت کلاس درس و استخراج شده از داده های مصاحبه با معلمان را نشان می‌دهد.

هدف	مقوله اصلی	مقوله فرعی	شواهد گفتاری
درک و تفسیر معلمان از مدیریت کلاس درس	مدیریت کلاس به مثابه ایجاد فرصت های یادگیری	انجام کارها به وسیله دانش آموزان	معلم باید بتواند کارها را به وسیله دانش آموزان انجام دهد (م.ش ۱۶)
		مجموعه ای از اقدامات و راهبردها	مدیریت کلاس مجموعه‌ای از اقدامات و راهبردها است برای ایجاد یک محیط یادگیری پویا (م.ش ۶)
		تسهیل یادگیری برای دانش آموزان	معلم بتواند به خوبی با دانش آموزان ارتباط برقرار کند و یادگیری را تسهیل کند. (م.ش ۲)
		افزایش فرصت های یادگیری	مدیریت کلاس فرصت های یادگیری و پرورش را در دانش آموزان افزایش می دهد. (م.ش ۱۳)
		روش های تدریس مختلف	به نظر من برای مدیریت بهتر کلاس معلم باید از روش های تدریس مختلف استفاده کند. (م.ش ۴)
	مشغول کردن دانش آموزان به فعالیت های یادگیری	دانش آموزان در کلاس مشغول انجام فعالیت‌های آموزشی باشند. (م.ش ۹)	
	مدیریت کلاس به مثابه مهارت معلم بودن	بهره گیری از مهارت های کلاسداری	مدیریت کلاس در واقع یک نوع مهارت است و نسخه خاصی و شخصی ندارد. (م.ش ۱۶)
توجه و بهره وری تحصیلی دانش آموزان		معلمان می توانند در جهت بهره وری تحصیلی دانش آموزان در طول کلاس گام بردارند. (م.ش ۶)	
معطوف شدن تمام حواس دانش آموزان به یادگیری		کلاس به صورتی اداره شود که دانش آموزان تمام حواس خود برای یادگیری استفاده کنند. (م.ش ۹)	

مدیریت کلاس بیشتر از هر چیزی، منوط به داشتن شخصیت معلمی است. (م.ش ۴)	داشتن شخصیت معلمی	
در مدیریت کلاس درس در عین این که معلم باید بر کلاس درس تسلط داشته باشد باید با دانش آموزان بر حسب اقتضای سنی آن ها رفتار کند. (م.ش ۱۷)	تسلط معلم به کلاس درس	
مهم‌ترین اصل در مدیریت کلاسی ارتباط خوب بین معلم و دانش آموزان می‌باشد. (م.ش ۱)	برقرار کردن جوی دوستانه	
استفاده از مهارت های کلاس داری برای راهنمایی دانش آموزان به سمت هدف های مطلوب که مورد نیاز دانش آموز و جامعه است. (م.ش ۱۴)	هدایت دانش آموزان به سوی اهداف مطلوب	
مدیریت کلاس باید منجر به کاهش رفتارهای نامطلوب دانش آموزان گردد. (م.ش ۸)	کاهش رفتار های نامطلوب	مدیریت کلاس به مثابه کنترل رفتار دانش آموزان
از دیدگاه من مدیریت کلاس باید منعطف باشد تا بتوان رفتارهای نامناسب را اداره کرد. (م.ش ۱۵)	اداره کردن رفتارهای نامناسب	
در مدیریت کلاس درس در عین این که معلم باید بر کلاس درس مسلط باشد باید باعث اعتماد به نفس دانش آموز شود. (م.ش ۱۷)	افزایش اعتماد به نفس دانش آموز	
در واقع یک محیط یادگیری سالم که به ایجاد اثرات مثبت در دانش آموزان و کاهش رفتار های نامطلوب منجر شود. (م.ش ۸)	ایجاد اثرات مثبت در دانش آموزان	
مدیریت کلاس مجموعه‌ای از اقدامات و راهبردها است که معلمان برای ایجاد یک محیط یادگیری سالم به کار می‌گیرند. (م.ش ۶)	ایجاد یک محیط یادگیری سالم	
یک معلم خوب باید بتواند محیطی امن و مثبت برای یادگیری دانش آموزان ایجاد کند. (م.ش ۱)	ایجاد محیطی امن	مدیریت کلاس به مثابه مدیریت محیط یادگیری
تمام برنامه ریزی که معلم برای ایجاد یک محیط اثر بخش بهتر فراهم می‌کند، مدیریت کلاسی نام دارد. (م.ش ۴)	ایجاد یک محیط اثر بخش	
یک معلم خوب باید بتواند محیطی امن و مثبت برای یادگیری دانش آموزان ایجاد کند. (م.ش ۱)	ایجاد محیطی مثبت	
مدیریت کلاس درس به معنای ایجاد یک محیط یادگیری مثبت و کارآمد است. (م.ش ۲)	ایجاد محیط کارآمد	
مدیریت کلاس درس یعنی داشتن برنامه ریزی برای تدریس. (م.ش ۳)	داشتن برنامه ریزی برای تدریس	مدیریت کلاس به مثابه برنامه ریزی
یک معلم خوب باید بتواند برنامه دقیق و منظم برای کلاس داشته باشد. (م.ش ۱)	برنامه ریزی برای کلاس درس	
بازی و فعالیت‌های گروهی می‌تواند به ایجاد یک محیط سالم و مدیریت کلاس کمک کند. (م.ش ۱)	انجام بازی و فعالیت برای مدیریت کلاس	
مدیریت کلاس درس یعنی داشتن نظارت و کنترل و سازماندهی دقیق دروس. (م.ش ۳)	سازماندهی دروس	
به کمک این راهبردها معلمان می‌توانند در جهت منظم نگه داشتن دانش آموزان در طول کلاس گام بردارند. (م.ش ۶)	حفظ نظم و انضباط در کلاس درس	مدیریت کلاس

مدیریت موثر در کلاس فرصت‌های یادگیری و پرورش را در دانش‌آموزان افزایش می‌دهد و موفق‌ترین روش اقتدارگرایانه می‌باشد (م.ش ۱۳)	پایبند بودن افراد به قوانین	به‌مثابه نظم و انضباط
برداشتن من از مدیریت کلاس را می‌توان به بخش‌های مختلف تقسیم کرد یکی از این بخش‌ها کنترل صحیح کلاس است. (م.ش ۴)	کنترل صحیح کلاس	
از مواردی که می‌توان آنرا به عنوان مدیریت کلاس تلقی کنیم وضع قوانین و مقررات است (م.ش ۴)	وضع قوانین کلاسی	
در هنگام تدریس سکوت و توجه در کلاس برقرار باشد. (م.ش ۱۰)	برقرار بودن سکوت و توجه	
ایجاد انگیزه و تلاش برای پیشرفت دانش‌آموزان از طریق عوامل مختلف برای ایجاد یک محیط اثر بخش، مدیریت کلاسی نام دارد. (م.ش ۴)	ایجاد انگیزه و تلاش برای پیشرفت	مدیریت کلاس به‌مثابه یک هنر
مدیریت کلاس هنر به کار بردن دانش تخصصی و بهره‌گیری از مهارت‌های کلاس‌داری به منظور هدایت دانش‌آموزان است. (م.ش ۵)	هنر به کار بردن دانش تخصصی	
معلم باید با دانش‌آموزان بر حسب اقتضای سنی آن‌ها رفتار کند و باعث اعتماد به نفس دانش‌آموزان شود. (م.ش ۱۷)	رفتار مبتنی بر اقتضای سنی دانش‌آموزان	
در واقع معلم شرایط لازم را جهت هدایت فرایند یاددهی و یادگیری می‌آورد. (م.ش ۱۲)	هدایت فرایند یاددهی و یادگیری	

جدول ۱ نشان می‌دهد که در پاسخ به سوال اول یعنی درک و تفسیر معلمان از مدیریت کلاس درس، به ۶ مقوله اصلی که هر کدام شامل تعدادی مقوله‌ها فرعی می‌باشند دست یافتیم. این مقوله‌ها عبارتند از: کلاس به‌مثابه ایجاد فرصت‌های یادگیری (انجام کارها به وسیله دانش‌آموزان، مجموعه‌ای از اقدامات و راهبردها و...) مدیریت کلاس به‌مثابه مهارت معلم بودن (بهره‌گیری از مهارت‌های کلاس‌داری، توجه و بهره‌وری تحصیلی دانش‌آموزان و...) مدیریت کلاس به‌مثابه کنترل رفتار دانش‌آموزان (هدایت دانش‌آموزان به سوی اهداف مطلوب، کاهش رفتارهای نامطلوب، اداره کردن رفتارهای نامناسب و...) مدیریت کلاس به‌مثابه مدیریت محیط یادگیری (ایجاد یک محیط یادگیری سالم، ایجاد محیطی امن و...) مدیریت کلاس به‌مثابه برنامه‌ریزی (داشتن برنامه‌ریزی برای تدریس، برنامه‌ریزی برای کلاس درس و...) مدیریت کلاس به‌مثابه نظم و انضباط (حفظ نظم و انضباط در کلاس درس، پایبند بودن افراد به قوانین، کنترل صحیح کلاس و...) مدیریت کلاس به‌مثابه یک هنر (ایجاد انگیزه و تلاش برای پیشرفت، هنر به کار بردن دانش تخصصی و...).

یافته‌های مربوط به پرسش دوم پژوهش

✓ سبک‌های مدیریتی معلمان در کلاس درس چگونه است؟

جدول ۲ نتایج حاصل از یافته‌های پژوهش در ارتباط با سبک‌های مدیریتی معلمان در کلاس درس و استخراج شده از داده‌های مصاحبه با معلمان را نشان می‌دهد.

جدول ۲- سبک های مدیریتی معلمان در کلاس درس

هدف	مقوله های اصلی	مقوله های فرعی	شواهد گفتاری
سبک مستبدانه	سبک مستبدانه	متکلم وحده بودن معلم	معلم اعتقاد دارد دانش آموزان باید فقط به سخنرانی او گوش دهند. (م.ش ۶)
		سختگیری معلم	معلم به ندرت اجازه ی خارج شدن از کلاس را به دانش آموزان می دهد و... (م.ش ۳)
		تعامل اندک معلم و دانش آموز	دانش آموزان معلم مقتدر فرصتی برای یادگیری یا تمرین مهارت های ارتباطی ندارند. (م.ش ۶)
		محدودیت بسیار برای دانش آموزان	معلمی که در مدیریت کلاس خود دانش آموزان را بسیار محدود و کنترل می کند. (م.ش ۱۶)
		اطاعت محض	معمولا از دانش آموزان انتظار دارد که از وی اطاعت محض داشته باشند. (م.ش ۱۵)
		چینش سنتی نیمکت ها	در این سبک چینش میز ها تنها با نظر معلم و میز ها و صندلی ها معمولا در یک ردیف و به صورت سنتی چیده شده اند. (م.ش ۶)
		عدم مشارکت دانش آموزان	معلم بر کل کلاس حکومت می کند. هیچ شاگردی حق اظهار نظر ندارد. (م.ش ۱۱)
		معلم محوری	کلاس درسی که مبتنی بر معلم است و معلم همه کاره است. (م.ش ۹)
		روش رفتارگرایانه	این روش سعی دارد تا با استفاده از اقتدار معلمی، بر رفتار دانش آموزان اثر بگذارد. (م.ش ۷)
		سبک اقتدارگرایانه	سبک اقتدارگرایانه
سختگیری در هنگام تدریس مفاهیم اصلی	در هنگام تدریس مفاهیم اصلی سبک سختگیرانه و در تایم آزاد سبک آزاد انگاری که در نهایت مجموع آن در کلاس سبک اقتدارگرایانه می شود. (م.ش ۱۰)		
احترام متقابل بین دانش آموز و معلم	من برای مدیریت کلاس سبک اقتدارگرایانه رو می پسندم که در این سبک احترام متقابل بین دانش آموز و معلم صورت می گیرد. (م.ش ۱۴)		
دموکراسی قانون مدارانه	بهترین سبک اداره کلاس درس از نظر من سبک دموکراسی قانون مدارانه است. هرچند بهتر است معلم خود را به یک سبک واحد مقید نکند. (م.ش ۱۱)		
حرکت در مسیر اهداف	در ظاهر هر قضیه سبک اقتدارگرایانه در مسیر خاص و به اهداف خاص پیش می رود. (م.ش ۱۶)		
سختگیری و انعطاف توامان	معلم در عین اینکه ضوابطی را برای مدیریت کلاس دارد که دانش آموزان ملزم به رعایت آن هستند در همان حال از انعطاف هم در مدیریت کلاس برخوردار است. (م.ش ۱۲)		
ناظر به اجرای قانون	هم معلم و هم دانش آموزان ناظر به اجرای قوانین هستند. (م.ش ۸)		

هم معلم و هم دانش آموز با همدیگر برای اداره امور کلاس دست به تصمیم‌گیری بزنند (م.ش ۵)	ایجاد قوانین مدون	سبک دموکراتیک
من سبک دموکراتیک را مناسب می‌دانم زیرا به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد در فرآیند یادگیری مشارکت کنند. (م.ش ۲)	مشارکت دانش آموز در فرآیند یادگیری	
به نظر من سبک معلم به عنوان رهبر کلاس، بسیار اثرگذار است. زیرا معلم هدایتگر دانش آموزان و رسیدن به اهداف دودست است. (م.ش ۱۳)	معلم به عنوان رهبر کلاس	
در این سبک با استفاده از روش‌های خلاقانه و جذاب و با همکاری و مشارکت دانش آموزان تجربه یادگیری صورت می‌گیرد. (م.ش ۱)	روش تعامل گرایانه	
سبک مورد علاقه من کلاس درس متمرکز بر تلاش دانش آموز می‌باشد که در آن معلم با توجه به مشارکت دانش آموز و تلاش وی، ارزشیابی می‌کند. (م.ش ۱)	متمرکز بر تلاش دانش آموز	
این معلم، اعتماد به نفس شایسته‌ی اجتماعی را تشویق می‌کند و انگیزه‌ی پیشرفت سطح بالا را پرورش می‌دهد. (م.ش ۶)	تشویق شایستگی‌های اجتماعی	
معلم با استفاده از محیط باید فرصت‌هایی برای یادگیری مهارت‌های اجتماعی فراهم آورد. (م.ش ۶)	ایجاد فرصت برای مهارت‌های اجتماعی	
معلم در این سبک نگرش مثبتی درباره‌ی دانش آموزان، شرح علایق و احساسات آنها دارد. کلاس او با تشویق و جایزه توأم است. (م.ش ۶)	نگرش مثبت نسبت به دانش آموزان	سبک آزادمنشانه
او غالباً روی توصیه‌های دانش آموزان توصیه‌هایی می‌نویسد. و بازخورد مثبت به دانش آموزان می‌دهد. (م.ش ۶)	بازخورد مثبت به دانش آموزان	
معلم در این روش به دانش آموز اجازه اشتباه می‌دهد تا با استفاده از اشتباه خود به کشف چیزهای صحیح پی‌ببرد و مداخله‌ای از طرف معلم صورت نمی‌گیرد. (م.ش ۱۷)	روش غیر مداخله‌گرایانه	
معلم در فعالیت‌های کلاسی نقش حمایتی را دارد و همواره حامی دانش‌آموزانش است. (م.ش ۷)	نقش حمایتی معلم	
این سبک معلم به دانش آموز را تشویق می‌کند که مستقل یاد بگیرد. (م.ش ۱)	تشویق استقلال فردی	
این سبک معلم به دانش آموز آزادی عمل زیاد می‌دهد. (م.ش ۱)	آزادی عمل زیاد دانش آموزان	

جدول ۲ نشان می‌دهد که در پاسخ به سوال دوم یعنی سبک‌های مدیریتی معلمان در کلاس درس به ۴ مقوله اصلی و مقوله‌های فرعی دست یافتیم که عبارتند از: سبک مستبدانه (متکلم وحده بودن معلم، سختگیری معلم، تعامل اندک معلم و دانش آموز و...) سبک اقتدارگرایانه (احترام متقابل بین دانش آموز و معلم، دموکراسی قانون مدارانه، حرکت در مسیر اهداف، سختگیری و انعطاف توأمان، ناظر به اجرای قانون و...) سبک دموکراتیک (ایجاد قوانین مدون، مشارکت دانش آموز در فرآیند یادگیری و...) سبک آزادمنشانه (نگرش مثبت نسبت به دانش آموزان، بازخورد مثبت به دانش آموزان و...)

یافته های مربوط به پرسش سوم پژوهش

✓ مهارت های ارتباطی معلمان با دانش آموزان در محیط مدرسه چگونه است؟

جدول ۳ نتایج حاصل از یافته های پژوهش در ارتباط با مهارت های ارتباطی معلمان با دانش آموزان در محیط مدرسه و استخراج شده از داده های مصاحبه با معلمان را نشان می دهد.

جدول ۳- مهارت های ارتباطی معلمان با دانش آموزان در محیط مدرسه

هدف	مقوله های اصلی	مقوله های فرعی	شواهد گفتاری
مهارت های ارتباطی معلمان با دانش آموزان در محیط مدرسه	راهبردهای محیطی امن و سالم	ایجاد یک محیط مثبت برای یادگیری	ایجاد یک محیط مثبت که دانش آموز در آن بتواند خودش را ابراز کن و در عین حال مورد تنبیه قرار نگیرد بسیار مهم است. (م.ش ۴)
		دوری از قضاوت	فضای کلاس نباید به گونه ای باشد که دانش آموزان در آن قضاوت شوند. (م.ش ۱)
		ایجاد محیط امن	فضای کلاس امن باشد به دور از ترس و قضاوت و تنبیه برای دانش آموزان. (م.ش ۱)
		ایجاد محیط حمایتی	معلم با ایجاد یک محیط یادگیری امن و حمایتی می تواند تاثیر بیشتری بر افزایش مشارکت دانش آموزان و پیشرفت تحصیلی آنها ایجاد کند. (م.ش ۱۰)
		برگزاری فعالیت های آرامش بخش	شما می توانید با استفاده از اعلام قوانین محترمانه و برگزاری فعالیت های آرامش بخش به ارتباط هرچه بهتر کمک کنید. (م.ش ۶)
استفاده از راهبردهای پویا	استفاده از مهارت های سخنوری	استفاده از مهارت های تکنولوژی	همچنین استفاده از مهارت های تکنولوژی آموزشی در ایجاد ارتباط اثربخش بین دانش آموز و معلم موثر است. (م.ش ۱۱)
		داشتن ابتکار و خلاقیت در کارهای کلاسی	داشتن ابتکار و خلاقیت در کارهای کلاسی، تقویت روابط را در پی خواهد داشت. (م.ش ۵)
		استفاده از مهارت سخنوری	معلم می تواند با سخنانش دانش آموزان را جذب کند که باعث می شود مدیریت آسان تری در ماه های آتی داشته باشد. (م.ش ۱۷)
		ایجاد تنوع در تدریس	تنوع در روش تدریس علاوه بر یادگیری بهتر دانش آموزان باعث می شود که معلم برای دانش آموزان جذاب تر به نظر برسد و همین امر به تقویت روابط کمک می کند. (م.ش ۵)
		انعطاف پذیری در کلاس درس	معلمان باید از مهارت های ارتباطی، همدلی و انعطاف پذیری استفاده کنند تا ارتباط مؤثری با دانش آموزان برقرار کنند. (م.ش ۲)

استفاده از کار گروهی و کار تیمی روابط افراد با یکدیگر در مدرس را تقویت می‌کند (م.ش ۱۱)	استفاده از کار گروهی	
وقتی معلمی به مفاهیم دروس تسلط دارد، به عنوان یک مرجع برای دانش آموز شناخته می‌شود و از همین رو می‌تواند به تقویت ارتباطات کمک کند (م.ش ۱۲)	تسلط بر مفاهیم دروس	تسلط معلم بر دانش نظری
از مهمترین مهارت‌ها جهت کمک به دانش آموزان افزایش مهارت‌های گفتاری و رفتاری و مهارت‌های زندگی و اجتماعی در جهت رشد آن‌ها با بیان ساده آموزش داد. (م.ش ۱۳)	تسلط بر مفاهیم اجتماعی	
یکی از مهم‌ترین چیزهایی که از نظر من معلم باید آن را به دانش آموزان انتقال دهد، مهارت‌های زندگی است که یکی از مولفه‌های اساسی آن برقراری ارتباط صحیح است. (م.ش ۱۷)	تسلط بر مفاهیم مهارت‌های زندگی	
معلم همواره باید با لحنی محترمانه با دانش آموزان رفتار کند. (م.ش ۴)	لحن محترمانه	
معلمان باید از مهارت‌های ارتباطی، همدلی و انعطاف‌پذیری استفاده کنند تا ارتباط مؤثری با دانش‌آموزان برقرار کنند (م.ش ۲)	انتقال حس همدلی	ایجاد روابط مثبت
استفاده از طنز باعث ایجاد رابطه مثبت بین معلم و دانش آموز می‌شود (م.ش ۱۱)	حس شوخ طبعی	
ایجاد یک محیط مثبت برای یادگیری می‌تواند با صمیمیت شکل بگیرد، ما در کنار این صمیمیت معلم باید اقتدار خود را نیز داشته باشد (م.ش ۴)	صمیمیت در کنار اقتدار	
یکی از مهمترین مهارت‌ها و راهبردهای مدیریت کلاس عبارت است از مهربانی و محبت کردن به دانش آموزان (م.ش ۵)	مهربانی و محبت کردن به دانش آموزان	
معلم باید گوش شنوایی برای دانش آموزان مخصوصاً در مدارس دخترانه داشته باشد از دغدغه‌ها و مشکلات دانش‌آموزان اطلاع داشته باشد و بدانم با هر یک از دانش آموزان چگونه باید رفتار کند (م.ش ۱۷)	توجه به تفاوت‌های فردی	
خود انضباطی دانش آموز هم در مدیریت کلاس بسیار مهم است و هم در ایجاد یک محیط تعاملی و ارتباطی (م.ش ۴)	خود انضباطی دانش آموزان	ایجاد مهارت خودراهبری در دانش آموزان
معلمان می‌بایست از دانش آموزان برای مدیریت کلاس استفاده کنند و در اداره کلاس از آن‌ها بهره بگیرند (م.ش ۸)	استفاده از دانش آموزان در مدیریت کلاس	
به منظور برقراری ارتباط هر چه بهتر با دانش آموزان معلم خودش نیز باید از مهارت خودتنظیمی برخوردار باشد و بتواند در شرایط مختلف خودش را سازماندهی کند و رفتار مقتضی بروز بدهد (م.ش ۱۲)	برخورداری از مهارت خودتنظیمی	
معلم باید از تشویق و ایجاد انگیزه برای دانش آموزان استفاده کند (م.ش ۱)	ایجاد انگیزه درونی دانش آموزان	

معلم و دانش آموزان باید با یکدیگر ارتباط چشمی مناسب داشته باشند (م.ش ۱۵)	برقراری ارتباط چشمی	توانایی برقراری ارتباط غیرکلامی
یادگیری دانش آموزان در روزهای ابتدایی مدرسه، فراهم کردن فرصت مناسب تا دانش آموزان در مورد مشکلاتشان صحبت کنند، گفتگو با آنها و انتقال حس همدلی و حمایت بسیار مهم است (م.ش ۱۱)	انتقال حس حمایت	
معلم باید به طور فعال به دانش آموز گوش دهد و با صبر و حوصله به سوالات پاسخ دهد (م.ش ۱)	گوش دادن فعال به دانش آموزان	
استفاده از زبان بدن در مواجهه با رفتار نامناسب دانش آموزان می تواند به جلوگیری از رفتار پرخاشگرانه کمک کند (م.ش ۱۱)	استفاده از زبان بدن	

جدول ۳ نشان می‌دهد که در پاسخ به سوال سوم یعنی چگونگی مهارت های ارتباطی معلمان با دانش آموزان در محیط مدرسه به ۶ مقوله اصلی و تعدادی مقوله فرعی دست یافتیم که عبارتند از: راهبردهای محیطی (ایجاد یک محیط مثبت برای یادگیری، دوری از قضاوت، ایجاد محیط امن و...) استفاده از راهبردهای پویا (استفاده از مهارت های تکنولوژی، داشتن ابتکار و خلاقیت در کارهای کلاسی و...) تسلط معلم بر دانش نظری (تسلط بر مفاهیم درس، تسلط بر مفاهیم اجتماعی، تسلط بر مفاهیم مهارت های زندگی) ایجاد روابط مثبت (لحن محترمانه، انتقال حس همدلی و...) ایجاد مهارت خودراهبری در دانش آموزان (خود انضباطی دانش آموزان، استفاده از دانش آموزان در مدیریت کلاس و...) توانایی برقراری ارتباط غیرکلامی (برقراری ارتباط چشمی، انتقال حس حمایت و...)

یافته های مربوط به پرسش چهارم پژوهش

معلمان در برقراری تعامل با دانش آموزان و مدیریت کلاس با چه چالش‌هایی مواجه هستند؟

جدول ۴ نتایج حاصل از یافته‌های پژوهش در ارتباط با چالش های معلمان در برقراری تعامل با دانش آموزان و مدیریت کلاس و استخراج شده از داده های مصاحبه با معلمان را نشان می‌دهد.

جدول ۴- چالش های معلمان در برقراری تعامل با دانش آموزان و مدیریت کلاس

هدف	مقوله های اصلی	مقوله های فرعی	شواهد گفتاری
چالش های معلمان در برقراری تعامل با دانش آموزان و	چالش های فردی آموزان	همگام سازی دانش آموزان	کمک به دانش آموزان ضعیف تر برای هم سان کردن آنان با کلاس. (م.ش ۶)
		دشواری در جلب توجه همه دانش آموزان	جلب توجه همه دانش آموزان به درس نیز از موارد بسیار مهم است (م.ش ۶)

یکی از چالش‌های مهم معلمان در مدیریت کلاس تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان است که این مسئله نیازمند روش‌های متنوع و گاهی پیچیده که معلم باید به کار ببرد... (م.ش ۱۴)	تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان		
انجام دادن کارهای شفاهی و کارهای گروهی برای دانش‌آموزان بسیار سخت است. (م.ش ۱۶)	سخت بودن کار گروهی برای دانش‌آموزان		
به نظر من دانش‌آموزان مسئله‌دار مثل بچه‌های طلاق از چالش‌های بزرگ در مدیریت کلاس است. (م.ش ۱۱)	دانش‌آموزان مسئله‌دار		
بیشتر دانش‌آموزان بخاطر انجام بازی‌های رایانه‌ای تمرکز کافی سرکلاس ندارند. (م.ش ۱۷)	عدم تمرکز	دانش‌آموزان دارای اختلالات	
رفتارهای نامناسب دانش‌آموزان مثل حرف زدن در کلاس، عدم تمرکز، بی‌انضباطی و... (م.ش ۱)	رفتارهای نامناسب دانش‌آموزان		
دانش‌آموزانی هستند که دائما دوست دارند کلاس را به هم بریزند و بی‌انضباطی کنند. (م.ش ۱۵)	بی‌انضباطی		
دانش‌آموزان مشکل‌دار مانند پیش‌فعالی بعضی از آن‌ها نیز عامل مهمی است (م.ش ۱۰)	بیش‌فعالی برخی دانش‌آموزان		
چالش دیگر محتوای کتاب‌های درسی است که باید تغییر کند (م.ش ۱۶)	دشواری محتوای کتب درسی		
وقتی منابع کمک‌آموزشی به میزان کافی وجود نداشته باشد طبیعتاً مدیریت کلاس در اوقات بیکاری دانش‌آموزان سخت است (م.ش ۱۲)	کمبود منابع کمک‌آموزشی	چالش‌های محتوایی	
زیاد بودن مطالب کتاب‌های درسی و تدریس زیاد که باعث بی‌نظمی می‌شود (م.ش ۱۰)	حجم کتب درسی		
کمبود منابع آموزشی و امکانات و تجهیزات و فضای ناکافی در کلاس درس (م.ش ۱)	کمبود منابع آموزشی		
نداشتن برنامه مناسب و مشخص در کلاس درس از طرف برخی معلمان چالش‌های جدی ایجاد می‌کند (م.ش ۱)	نداشتن برنامه مناسب و مشخص	عدم توانمندی معلم	
همچنین چگونگی ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان که معلمان با آن مواجه‌اند (م.ش ۷)	عدم تقویت انگیزه دانش‌آموزان برای یادگیری		
چالش دیگری که بیشتر در کلاس‌های چندپایه مشاهده می‌شود نحوه مدیریت کردن زمان کلاس است که باید به آن توجه ویژه داشت (م.ش ۵)	چالش مدیریت زمان		
انتخاب بهترین و کامل‌ترین روش تدریس یکی از مهم‌ترین چالش‌های معلمی است (م.ش ۳)	عدم انتخاب روش تدریس مناسب		
برخی معلمان متأسفانه برخوردهای متفاوت در مقابل تخلفات یکسان از خود نشان می‌دهد که موجب ایجاد محیطی نابرابر برای دانش‌آموزان می‌شود (م.ش ۱۱)	برخوردهای متفاوت در مقابل تخلفات یکسان		

چالش های مهمی که معلمان در کلاس درس با آن مواجه هستند، کنترل نظم و آرامش کلاس است (م.ش ۵)	کنترل نظم و آرامش کلاس	
عدم اجرای درست ارزشیابی که به صورت توصیفی است و تشخیص سطح دانش آموز کم شده است (م.ش ۱۷)	عدم اجرای درست ارزشیابی	
هوشمند نبودن کلاس ها از دیگر مشکلات است و معلم باید خود را با محیط تطبیق دهد (م.ش ۱۷)	هوشمند نبودن کلاسها	کمبود فضا و امکانات
امکانات و تجهیزاتی در کلاس ها وجود ندارد تا معلم بتواند با تنوع دادن به کار خود، کلاس را مدیریت کند (م.ش ۹)	کمبود امکانات و تجهیزات	
از جمله چالش ها و مشکلات کمبود فضا در کلاس است و معلمان محدود به فضای کم هستند (م.ش ۱۷)	کمبود فضای آموزش	
نداشتن والدین آگاه خیلی در مدیریت کلاسی معلم نقش دارد (م.ش ۱۷)	نداشتن والدین آگاه	مشکلات خانوادگی دانش آموزان
دخالت خانواده در امور کلاسی معلم و نحوه چگونگی برخورد با دانش آموزان توسط معلم چالش های جدی در مدیریت کلاس ایجاد می کند (م.ش ۸).	دخالت خانواده در امور کلاسی معلم	
بعضی از دانش آموزان به دلیل نداشتن هم صحبت در منزل بین گروه مسالان بسیار پرحرفی می کنند (م.ش ۱۰)	تک فرزند بودن دانش آموزان	
بچه های طلاق به دلیل مسائلی در خانواده دارند، در کلاس نیز چالش هایی ایجاد می کنند (م.ش ۳)	بچه های طلاق	
عدم اطلاع رسانی اولیا چالش جدی است (م.ش ۹)	پنهان کاری خانواده	
خانواده های فرزند محور در کلاس شرایط متفاوتی دارد و این امر چالش ایجاد می کند (م.ش ۲)	فرزند محور بودن خانواده ها	

جدول ۴ نشان می دهد که در پاسخ به سوال چهارم یعنی چالش های معلمان در برقراری تعامل با دانش آموزان و مدیریت کلاس به ۶ مقوله اصلی و مقوله های فرعی دست یافتیم که عبارتند از: تعداد زیاد دانش آموزان در کلاس (همگام سازی دانش آموزان، دشواری در جلب توجه همه دانش آموزان و...) دانش آموزان دارای اختلالات (عدم تمرکز، رفتارهای نامناسب دانش آموزان، بی انضباطی، بیش فعالی برخی دانش آموزان) چالش های محتوایی (دشواری محتوای کتب درسی، کمبود منابع کمک آموزشی و...) عدم توانمندی معلم (نداشتن برنامه مناسب و مشخص، عدم تقویت انگیزه دانش آموزان برای یادگیری، چالش مدیریت زمان و...)

چالش های محیطی (هوشمند نبودن کلاس ها، کمبود امکانات و تجهیزات، کمبود فضای آموزش) مشکلات خانوادگی دانش آموزان (نداشتن والدین آگاهی، دخالت خانواده در امور کلاسی معلم و...)

بحث و نتیجه گیری

در این مطالعه یافته ها نشان دادند که یکی از مولفه های اصلی در درک معلمان از مدیریت کلاس درس، مدیریت کلاس به مثابه مدیریت محبت یادگیری و ایجاد یک محیط و جوی اثر بخش و مثبت می باشد. به این منظور یک معلم خوب باید بتواند محیطی امن و مثبت و کارآمد برای یادگیری دانش آموزان ایجاد کند. همچنین ایجاد مهارت خود راهبری در دانش آموزان و استفاده از دانش آموزان در مدیریت کلاس، از مولفه های مهم در مهارت های ارتباطی معلمان با دانش آموزان در محیط مدرسه می باشد. این یافته

ها با نتایج پژوهش قوره جیلی (۱۴۰۳) که بر اساس آن راهبرد های اثر بخش شامل ایجاد جو و محیط حمایتی، تفویض اجرای امور کلاس، شناخت دانش آموزان و توجه به آن ها، گرایش به مشارکت در یادگیری و ... می باشد. همخوانی دارد. براساس یافته های پژوهش مهارت های ارتباطی معلمان با دانش آموزان در محیط مدرسه، به طور دقیق تر بهره گیری از راهبرد های محیطی و ایجاد یک محیط یادگیری امن و حمایتی تاثیر بیشتری بر افزایش مشارکت دانش آموزان و پیشرفت تحصیلی آنها ایجاد می کند. این مورد با یافته های کاظمی اردبیلی (۱۴۰۳) که نشان داد مهارت های ارتباطی، عملکرد دانش آموزان را پیش بینی می کند، هماهنگ است. بر اساس نتایج این پژوهش از درک و تفسیر معلمان از مدیریت کلاس درس، داشتن شخصیت معلمی و تسلط معلم به کلاس درس (خودکارآمدی معلم)، از مولفه های اصلی مدیریت کلاس و مهارت معلم بودن می باشد. این یافته با نتایج پژوهش افلاکی فر و صالحی (۱۴۰۳) که دریافتند خودکارآمدی معلم در مدیریت کلاس درس یک عامل مهم و تعیین کننده برای صلاحیت های حرفه ای معلم و مهارت معلم بودن است، همخوانی دارد. در این پژوهش نتایج حاکی از آن بود که یکی از مولفه های اصلی و برداشت شده از مدیریت کلاس درس، مدیریت به مثابه برنامه ریزی و در نگاه جزئی تر برنامه ریزی برای تدریس و برنامه ریزی برای کلاس درس می باشد. یعنی از ورود کلاس تا پایان کلاس معلم باید برنامه ریزی درستی داشته باشد. این برنامه ریزی برای درس و فعالیت کلاسی دانش آموزان می باشد. این یافته با نتایج پژوهش محمودی و نصیریان (۱۴۰۲) که به وجود رابطه معنا دار و مثبت بین طرح درس و راهبرد های تدریس با بهبود مدیریت کلاس درس اشاره کرده بودند هماهنگ می باشد. بر اساس یافته های این پژوهش در مهارت های ارتباطی معلمان با دانش آموزان در محیط مدرسه، تسلط معلم بر دانش نظری مخصوصا تسلط بر مفاهیم اجتماعی و ایجاد روابط مثبت از مولفه های مهم و اصلی می باشد. زیرا در رشد مهارت های اجتماعی و کسب مهارت زندگی دانش آموزان، اهمیت بسزایی دارد. این یافته با نتایج پژوهش توکلین، کبیری و زنجیرانی فرهانی (۱۴۰۲) که نشان دادند که در سایه مدیریت صحیح و ارتباط موثر با کلاس درس نه تنها اهداف آموزشی محقق می شود، بلکه دانش آموزان آمادگی لازم برای ورود به جامعه و مهارت های اجتماعی را بدست می آورند، همخوانی دارد

در این پژوهش نتایج حاکی از آن بود که چالش های متعددی برای معلمان در برقراری تعامل با دانش آموزان و مدیریت کلاس مانند: تعداد زیاد دانش آموزان، دانش آموزان دارای اختلالات، چالش های محتوایی و... وجود دارد. این نتایج با یافته های رحمدانی^{۱۰} و نوربانی^{۱۱} (۲۰۲۴) که نشان دادند هنوز مشکلات زیادی در ارتباط با فعالیت های تدریس و یادگیری (مدیریت کلاس درس) جاری وجود دارد، همخوانی دارد. از دیگر یافته های این پژوهش در درک و تفسیر معلمان از مدیریت کلاس درس، مولفه مهم ایجاد فرصت یادگیری در کلاس درس و به کارگیری مجموعه ای از تکنیک ها، اقدامات و راهبرد ها برای ایجاد یک محیط یادگیری پویا و مدیریت موثر کلاس درس می باشد. همچنین در مهارت های ارتباطی معلمان با دانش آموزان در محیط مدرسه معلم با ایجاد یک محیط یادگیری امن و حمایتی می تواند تاثیر بیشتری بر افزایش مشارکت دانش آموزان و پیشرفت تحصیلی آنها ایجاد کند. این یافته با نتایج پژوهش ویندیلین^{۱۲}، پاولیز^{۱۳}، روزا لیندا^{۱۴} و تانتیادو^{۱۵} (۲۰۲۴) که نشان دادند معلمانی که از تکنیک های مدیریت کلاس

¹⁰ Rahmadani

¹¹ Neviyami

¹² Windelyn

¹³ Paulines

¹⁴ Rosalinda

¹⁵ Tantiado

استفاده می کنند و به عنوان الگوی خوبی در یک محیط آموزشی حمایتی عمل می کنند، سبب افزایش انگیزه دانش آموزان برای حضور در مدرسه و پیشرفت تحصیلی آن ها می شوند، همخوانی دارد. از یافته های این مطالعه در خصوص چالش های معلمان در برقراری تعامل با دانش آموزان و مدیریت کلاس، می توان به مولفه های چالش های محتوایی و به طور دقیق تر کمبود منابع آموزشی و عدم توانمندی معلم به خصوص در ارتباط با دانش آموزان و عدم تقویت انگیزه برای یادگیری اشاره کرد. این نتایج با یافته های یوناس^{۱۶}، روپیا^{۱۷}، اونیانگو^{۱۸} (۲۰۲۳) که عنوان کردند کمبود مواد آموزشی، روابط حرفه ای ضعیف بین معلمان و دانش آموزان و مهارت های ضعیف مدیریت کلاس درس از چالش های مهم برای معلمان است، هماهنگ می باشد از نتایج دیگر این پژوهش می توان به مهارت های ارتباطی معلمان با دانش آموزان در محیط مدرسه و ایجاد رابطه مثبت بین معلم و دانش آموز اشاره کرد که با انتقال حس همدلی، لحن محترمانه، محبت و مهربانی و ... تحقق پذیر است. نتیجه بدست آمده با یافته های اووسو^{۱۹}، درامانو^{۲۰} و آمپورسا^{۲۱} (۲۰۲۱) که نشان دادند هم دانش آموزان و هم معلمان روابط خوب و تقویت را به عنوان راهبرد های مدیریت کلاس درس می دانند، همخوانی دارد. در این پژوهش به این نتایج دست یافته شد که در مدیریت کلاس درس داشتن برنامه ریزی برای کلاس درس و انجام بازی و فعالیت برای مدیریت کلاس که می تواند به ایجاد یک محیط سالم و مدیریت کلاس صحیح کمک کند، ضروری است. همچنین مدیریت کلاس درس را می توان به مثابه یک هنر در نظر گرفت. به این منظور مدیریت کلاس، هنر به کار بردن دانش تخصصی و بهره گیری از مهارت های کلاس داری به منظور هدایت دانش آموزان به سوی اهداف مطلوب مورد نیاز دانش آموزان و جامعه است. این یافته با نتایج پژوهش رحماواتی^{۲۲} و شعله^{۲۳} (۲۰۲۱) که حاکی از آن است، برنامه ریزی مدیریت کلاس با تهیه برنامه های اجرایی یادگیری، تهیه رسانه های آموزشی، اجرای مدیریت با تخصص معلم و دانش تخصصی او در کلاس انجام می شود. همخوانی دارد.

در ادامه برای تبیین نظری یافته ها و ارتقای ارزش علمی پژوهش، می توان به استنتاج های نظری و مدل مفهومی حاصل از نتایج اشاره کرد:

در این پژوهش تحلیل دیدگاه های معلمان نشان داد که مولفه مولفه های اصلی در مدیریت کلاس درس را می توان در سه محور کلیدی خلاصه کرد: تعامل سازنده ی معلم و دانش آموز، جو یادگیری مثبت و بازاندیشی حرفه ای معلم. یافته ها نشان می دهد که مدیریت موثر کلاس درس تنها به مهارت های رفتاری یا انضباطی محدود نمی شود، بلکه در بستر یک فرهنگ ارتباطی و یادگیری مشارکتی معنا می یابد. این نتیجه در پرتو نگاه نظریه پردازانی چون شواب (۱۹۷۸) و بندورا (۱۹۹۷) قابل تبیین است؛ زیرا هر دو بر اهمیت تعامل، هم فکری و بازاندیشی در یادگیری و تدریس تاکید دارند. همچنین یافته ها نشان داد که خودکارآمدی حرفه ای معلم، آگاهی از تفاوت های فردی دانش آموزان و توانایی سازماندهی فعالیت های کلاسی، از عناصر موثر در ایجاد محیط یادگیری مطلوب هستند. این عوامل در چارچوب نظریه های یادگیری سازنده گرایانه ویگوتسکی (۱۹۷۸) و مدیریت کلاس درس با رویکرد

¹⁶ Yonas

¹⁷ Rupia

¹⁸ Onyango

¹⁹ Owusu

²⁰ Dramanu

²¹ Amponsah

²² Rahmawati

²³ Sholeh

رشد اجتماعی قابل تحلیل اند. به عبارت دیگر مدیریت کلاس درس زمانی اثر بخش است که معلم بتواند میان «کنترل آموزشی» و «مشارکت یادگیرندگان» تعادل برقرار کند و به بازنگری مداوم در شیوه‌های تدریس خود بپردازد. (Emmer & Stough, 2001)

در پرتو این یافته‌ها می‌توان الگوی مفهومی پیشنهادی برای مدیریت کلاس درس به شرح زیر ارائه کرد:

پایه‌های نظری: رویکرد‌های تعامل‌گرا، بازتابی و سازنده‌گرایانه در یادگیری.

عوامل زمینه‌ای: ویژگی‌های حرفه‌ای معلم، شرایط فیزیکی و عاطفی کلاس و حمایت نهادی مدرسه.

فرایندهای مدیریتی: برنامه‌ریزی منعطف برای درس‌سازماندهی، فعالیت‌های گروهی بازخورد مستمر و ایجاد ارتباط مثبت معلم و دانش‌آموز.

پیامدها: ارتقای انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، افزایش خودکارآمدی معلمان و شکل‌گیری فرهنگ یادگیری بازاندیشانه در مدرسه.

این مدل مفهومی بیانگر آن است که مدیریت کلاس درس فرایندی پویا و چندبعدی است که تعامل مداوم بین عوامل فردی محیطی و نهادی شکل می‌گیرد. بنابراین هرگونه برنامه‌ریزی آموزشی در این زمینه باید بر توسعه‌ی شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان توانمندسازی آنان در بازاندیشی عملکرد تدریس و تقویت تعامل انسانی در کلاس درس متمرکز باشد. در نهایت یافته‌های این پژوهش می‌تواند مبانی نظری برای طراحی کارگاه‌های آموزشی معلمان و بازنگری در برنامه‌های تربیت معلم فراهم آورد. همچنین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده مدل مفهومی پیشنهادی حاضر به صورت تجربی و اعتبارسنجی شود تا مسیر برای توسعه نظریه‌های بومی مدیریت کلاس درس در نظام آموزشی ایران هموار گردد.

در این راستا در خصوص بهبود فرایند حساس و مهم مدیریت کلاس درس در جهت پیشبرد اهداف آموزشی و نظام تعلیم و تربیت پیشنهاد می‌شود:

- یکی از مولفه‌های قابل توجه بررسی معلمی و مدیریت کلاس به عنوان یک هنر می‌باشد. پیشنهاد می‌شود. مدیریت کلاس به مثابه یک هنر و مهارت‌های لازم برای یک معلم در این زمینه بررسی شود.

- مقایسه مدیریت کلاس درس از دیدگاه معلمان تازه‌کار و معلمان با سابقه نیز می‌تواند موضوع جالب و قابل توجهی در پژوهش‌های آینده باشد.

- برگزاری جلسات هم‌اندیشی بین همکاران و بیان نظرات و تجربیات و دغدغه‌ها توسط همه معلمان می‌تواند محتوای خوبی را در اختیار سایر افراد مخصوصاً نو معلمان قرار دهد.

- به معلمان توصیه می‌شود تا از دانش‌آموزان در جهت پیشبرد بهتر مدیریت کلاس درس تا حد امکان استفاده کنند. به طور مثال دادن مسئولیت به دانش‌آموزان می‌تواند انگیزه آن‌ها را بالا ببرد و اهداف آموزشی و تربیتی را محقق کند.

- به معلمان پیشنهاد می‌شود که برای نظم بیشتر فعالیت‌های کلاسی برای هر روز و حتی هر ساعت از تدریس خود در کلاس برنامه متناسب با نیازهای دانش‌آموزان داشته باشند.

این پژوهش با محدودیت‌هایی نیز روبرو بوده است:

- برخی معلمان در پاسخ گویی به سوالات مصاحبه و دقت کافی در آن همکاری نداشتند.
- در اجرای مصاحبه به صورت شفاهی در برخی موارد سوالات نیاز به تفکر و زمان بیشتری نیاز داشت و به دلیل محدود بودن وقت و خستگی مصاحبه شونده مشکلاتی را به همراه داشت.
- جامعه پژوهش مد نظر، معلمان دوره ابتدایی شهرستان گرگان می باشند بنابراین در تعمیم یافته ها به مناطق، شهر ها و دوره های دیگر باید تامل بیشتری کرد.

References

- Ahmadi, J. (1400). *Classroom Management in Elementary Schools*. Tabriz: Azadi Qalam Publications. [In Persian]
- Aflakifard, Hossein; Salehi Farsani, Sahar. (1403). Predicting teachers' professional competencies based on teacher self-efficacy in classroom management. *Quarterly Journal of New Ideas in Educational Research*, 3 (8), 11-1. [In Persian]
- Bahramipour, Masoumeh; Kian, Marjan; Niknam, Zahra. (2017). Analysis of the neglected dimensions of the seventh grade social studies curriculum. *Quarterly Scientific-Research Journal of Education and Training*, 33 (3), 34-9. [In Persian]
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W.H. Freeman.
- Dadkhah Mehdi, Legzian Mohammad, Hemmat Zahra. (2017) Using Phenomenographic Method to Identify Factors Effective in Disseminating Unreliable Science. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*, 16 (12), 1097-1113. [In Persian]
- Emmer, E. T., & Stough, L. M. (2001). Classroom management: A critical part of educational psychology, with implications for teacher education. *Educational Psychologist*, 36(2), 103–112.
- Egeberg, H., McConney, A., & Price, A. (2021). Teachers' views on effective classroom management: A mixed-methods investigation in Western Australian high schools. *Educational Research for Policy and Practice*, 20(2), 107-124.
- Ghazian, Mohammad Ali; Setvan, Sadegh; Dehdar, Mojtaba; Ali Shirmard, Abdullah. (2017). Study of effective learning atmosphere based on classroom management components. *Shabak Monthly*, 4 (3), 139-113. [In Persian]
- Hafezi, Hossein, Moradian, Fatemeh and Sarmadi, Mohammad Reza. (1403). A reflection on the phenomenon of teachers' reflection of personal values in classroom management; Phenomenology of teachers' attitudes and lived experiences. *Ahvaz Journal of Educational Sciences* -. doi: 10.22055/edus.2025.48071.3659. [In Persian]
- Heydari Laqb, Tahereh; Amin Bidakhti, Ali Akbar; Taleh Pasand, Siavash. (1402). The effectiveness of teacher training in effective classroom management on cognitive outcomes: perception of the learning environment and homework time. *Bimonthly Scientific Research Journal - New Approach in Educational Management*. 2 (12) 107- 93. [In Persian]
- Kazemi Ardebili, Romina. (1403). The relationship between classroom management style and teacher communication skills with students' academic performance, *Journal of Modern Advances in Behavioral Sciences*, 9(57), 53-63. [In Persian]

Karami Bavandpour, Leila. (1402). Classroom Management Methods. *Quarterly Journal of Strategic Research in Education*, 5 (1), 291-281. [In Persian]

Kian, M., Adibnasab, Z., & Izanloo, B. (2020). Social skills in elementary students: The role of attitude to school and school environment. *International Journal of School Health*, 7(1), 30-39.

Kian, M., Ehsangar, H., & Izanloo, B. (2020). The effect of hidden curriculum on creativity and social skills: The perspective of elementary schools. *Journal of Social Behavior and Community Health*.

Konti, F. (2011). Teachers and students perceptions towards teachers classroom management applications in primary schools. *Procedia-social and behavioral sciences*, 15, 4093-4097.

Mahmoudi, Adel; Nasirian, Karim. (1402). Investigating Factors Affecting Classroom Effectiveness from the Perspective of Elementary Teachers in Sarein County. *Quarterly Journal of Cultural Leadership Studies*, 1 (5), 69-88. [In Persian]

Marzano, R. J., Marzano, J. S., & Pickering, D. J. (2003). *Classroom Management That Works: Research-Based Strategies for Every Teacher*. Alexandria, VA: ASCD.

Mehr Mohammadi, Mahmoud; Mohammadi Shahrokh; Ali Asgari, Majid; Ghaderi, Mustafa. (2019). Studying the experiences of in-depth reflection of primary school specialist teachers and presenting a model for its development in student-teachers. *Quarterly Scientific-Research Journal of Education and Training*, 2 (38). 88-69. [In Persian]

Moradipour, Yousef; Mandani, Roya; Sadeghi, Hojjat; Karami, Sirous. (1402). The role of classroom management in academic achievement. *Quarterly Journal of Psychological Studies and Educational Sciences*, 56 (5), 493-511. [In Persian]

Owusu, M. K., Dramanu, B. Y., & Amponsah, M. O. (2021). Classroom management strategies and academic performance of junior high school students. *Int. J. Educ. Manag. Eng*, 11, 29-38.

Ozen, H., & Yildirim, R. (2020). Teacher perspectives on classroom management. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 7(1), 99-113.

Pourshafei, Hadi; Khodari, Abdolreza. (2014). *An Attitude to Islamic Management*, Tehran: Avae Noor Publications. [In Persian]

Qorejili, Soraya. (1403). Developing a conceptual model of the effective classroom using the meta-synthesis method. *Journal of Interdisciplinary Studies in Education*, 3(2), 108-73. [In Persian]

Rahmadani, S. K., Neviyarni, S., & Nirwana, H. (2024). Developing Student Abilities Through Classroom Management: Principles, Components and Role of the Teacher. *Manajia: Journal of Education and Management*, 2(1), 19-30.

Rahmawati, L., & Sholeh, M. (2021). Classroom Management In Creating Effective Learning In MIS Al-Ashriyah Banjarmasin. *Al-Adzka: Jurnal Ilmiah Pendidikan Guru Madrasah Ibtidaiyah*, 11(2), 76-85.

Schwab, J. J. (1978). *The Practical: A Language for Curriculum*. Washington, DC: National Education Association.

Shabani, Hassan. (1402). *Teaching Methods and Techniques*, Tehran: Samt. [In Persian]

Tadbiri, Soheila; Abbasifar, Fatemeh; Mirzaei, Zahra. (1402). Review and presentation of new techniques in classroom management by teachers. *Strategic Research Quarterly in Education*, 8 (1), 416-407. [In Persian]

Tahmasbzadeh Sheikhlari, Davud; Fathi Azar, Eskandar; Sanei, Maryam. (2019). Phenomenological study of experiences and perceptions of elementary school teachers of integrated science curriculum. *Scientific research journal "Curriculum Research" Iranian Curriculum Studies Association, 1 (9): 139-113.* [In Persian]

Tavakolian, Shahin; Kabiri, Fatemeh Sadat; Zanjari Farhani, Farzaneh. (1402). Review of classroom management methods and their impact on improving student learning. *Strategic Research Journal in Education, 4 (1), 488-479.* [In Persian]

Tyler, R. W. (1949). *Basic Principles of curriculum and Instruction.* Chicago: University of Chicago Press.

Veisi, Omid; Amiri, Muslim; Mohammadi, Maryam. (2019). The role of classroom management authority sources in predicting teachers' teaching styles. *Journal of Progress in Humanities Education, Farhangian University, 7 (25), 13-28.* [In Persian]

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes.* Cambridge, MA: Harvard University Press.

Windelyn, S., Paulines., Rosalinda, C., Tantiado. (2024). Teacher Classroom Management and Students Performance. *International journal of multidisciplinary research and analysis, 07(08), 08-10.*

Yonas, V., Rupia, C., & Onyango, D. (2023). Classroom Management Challenges Facing Teachers in Enhancing Students' Academic Achievement in Public Secondary Schools in Tarime District. *East African Journal of Education Studies, 6(1), 22-37.*